

Alledaagse stof van toen

Eenvoudige kleding maakte de huisvrouw meestal zelf

De klapbroek werd vroeger zowel door mannen als door vrouwen gedragen. Bij de mannen was deze als onder- en bovenkleding in zwang. De foto toont een dergelijk kledingstuk voor mannen, dat nog niet zo lang geleden op een expositie in het Museum Jannink was te zien.

Eenvoudige kleding maakte de huisvrouw vroeger zelf. Het ging dan meestal om linnengoed en simpele bovenkleding. Voor het meer ingewikkelde werk werd de hulp ingeroepen van een naaister. Voor de heren was er de snijder, later kleermaker en vervolgens ook wel tailleur of coupeur genoemd. De gewone man had hem zelden of nooit nodig.

In het begin van de vorige eeuw verrichtte de kleermaker voor een shilling per dag en de kost verstelwerk bij de mensen thuis. De meeste kleermakers waren geen uitblinkers. Een goede vakman moest een soort examen doen om tot het kleermakersgilde te worden toegelaten. Een verordening uit 1738 bepaalde dat een ieder die nieuwe mans- of vrouwskleren wilde verkopen een proeve van bekwaamheid af moest leggen. Om bijvoorbeeld lid te kunnen worden van het kleermakersgilde in Goor moest het volgende gedaan worden: *„Ende niemand zal de Gilde winnen (toegelaten worden) of genieten dan alleen in des Oldermans huys ende sal aldaer sijne proeve maken, ende sal snijden en scheeren voor de Gildebreeders. Drie stukken werks nae insaeten in goeder gewoonte der snijders en scheersdersgilde tot Oldenzal aldaer’.*

Er werden dus drie werkstukken verlangd volgens de normen van het kleermakersgilde in Oldenzaal.

Eenmaal geslaagd moest de kandidaat in dit geval een *„ouden gouden franschen schild of ander gelijk goed payment’* betalen. Het kwam neer op de helft van het entreegeld. Een Franse schild was een munt in verschillende waarden.

Met de Franse revolutie kwam er een eind aan het gildenstelsel. In 1818 werden de gildebepalingen opgeheven.

In het midden van de vorige eeuw werd door kleermakers in de Enschedesche Courant geadverteerd. Kleermaker Johan Heddendorp in de Hofstraat recommandeerde zich minzaam in ieders gunst en vermeldde dat hij de laatste jaren in Hannover, Brunswijk en Bremen had gewerkt. Om *„meester’* te worden gingen kleermakers enkele jaren in belangrijke buitenlandse steden werken, waar zij zich de nieuwste snit eigen maakten. Dat was één van de redenen, waarom hier de herenkleding modieuzer was dan de vrouwenkleding. De naaister kwam nauwelijks buiten de streek. Vandaar dat de ontwikkeling in de damesmode wat trager verliep. Dit gold uiteraard niet zo zeer voor welgestelde dames, die zich in steden als Den Haag of Amsterdam in de kleren konden steken.

Kleermakers boden zich veel aan. Zij beloofden prompt een civiele bediening. Hun uithangbord had de vorm van een schaar. Beweerd werd dat kleermakers wel eens een flinke lap achter hielden. Dan werd gezegd: *„Daar hangt de schaar uit.* Met andere woorden: *het is er duur!* Gebruikelijk was dat de kleermaker, de stof, die hij nog door het oog van de schaar kon halen, mocht houden.

Iemand, die in zaken meer wilde nemen dan hem toekwam werd er daarom van beschuldigd *iets door de ogen van de schaar te halen.*

Riet Luiten

Bronnen

- Boot, Caroline, *De schaar erin!* Tilburg, 1983
- *Over textielgilden in het Euregiogebied*, Enschede, 1978.

Wees voor uw familie
en vrienden attent:
geef hun een Sliepsteen-
abonnement.